

ΤΑΞΗ: Γ' ΕΠΑΛ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Συντονίστρια: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Υπεύθυνη καθηγήτρια: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΩΨΣΙΔΗ

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ποια είναι η εικόνα της νεανικής παραβατικότητας στην Ευρώπη;»

Από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται η συνεχής αύξηση της χαρακτηριζόμενης «μικρομεσαίας εγκληματικότητας». Δυστυχώς, σε αυτήν την εξέλιξη η παραβατικότητα των ανηλίκων κατέχει τα «πρωτεία» σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Σε χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Μεγάλη Βρετανία, η παραβατικότητα των ανηλίκων ξεπερνά το 20% της συνολικής εγκληματικότητας. [...].

Όταν η νεανική βία δεν οδηγεί στον θάνατο, έχει μακροπρόθεσμες και συχνά μόνιμες συνέπειες τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία των εμπλεκόμενων νέων. Τέλος, η νεανική βία αυξάνει σημαντικά το κόστος των υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και ποινικής δικαιοσύνης. Όλα τα στοιχεία, επομένως, οδηγούν στο ότι πρέπει να ρίξουμε το βάρος στην πρόληψη.

[...] Όσον αφορά την Ελλάδα - παρά το γεγονός ότι η έκταση της ένδικης νεανικής παραβατικότητας στη χώρα μας φαίνεται ότι κινείται στο πλαίσιο της χαμηλής και μεσαίας βαρύτητας - προκαλούν έντονο προβληματισμό ορισμένα στοιχεία : αφενός η αύξηση των αδικημάτων βίας μεταξύ νέων σε ηλικία ατόμων και αφετέρου η μείωση του ορίου ηλικίας, κατά το οποίο ξεκινά η εμπλοκή των ανηλίκων με τον ποινικό νόμο. Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά, σε συνδυασμό με τα πολλαπλά και πολύ σοβαρά προβλήματα στον πυρήνα των οικογενειών των παραβατικών ανηλίκων και νέων - κοινωνικά , οικονομικά, προβλήματα ψυχικής υγείας, εξαρτήσεις και εμπλοκή των ίδιων των γονέων με τον ποινικό νόμο κ.λπ.- καθιστούν εμφανές ότι το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας είναι πολυσύνθετο, πολυδιάστατο και απαιτεί οργανωμένη και συντονισμένη προσπάθεια προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, με ταυτόχρονη ενίσχυση του ρόλου του σχολείου και της τοπικής κοινότητας.

Είναι, λοιπόν, οι ανήλικοι παραβάτες μια χαμένη υπόθεση; Όχι, δεν είναι μια «χαμένη υπόθεση», σε αντίθεση με όσα πιστεύουν ορισμένοι. Η κοινωνία οφείλει με ευαισθησία να προσεγγίσει τον ανήλικο παραβάτη, δεδομένου ότι κατά κανόνα αυτά τα παιδιά προέρχονται από «διαλυμένες» οικογένειες και πορεύονται στη ζωή χωρίς υποστηρικτικό περιβάλλον. Είναι, ίσως, τα παιδιά για τα οποία ποτέ κανείς δεν νοιάστηκε αρκετά, γιατί για να φτάσει ένα παιδί, σε μια ευαίσθητη ηλικία και φάση της ζωής του, να «συγκρουστεί» με τον νόμο, κάποια ευθύνη φέρουν σίγουρα οι ενήλικοι.

Επίσης, ένα πολύ θετικό στοιχείο που αξίζει να αναδείξουμε είναι ότι, σύμφωνα με διεθνείς έρευνες, οι νέοι σε ηλικία παραβάτες μεγαλώνοντας δύναται να απέχουν από την εγκληματική δράση, με την κατάλληλη ασφαλώς παρέμβαση. Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 έρευνες έδειξαν ότι η ηλικία κατά την οποία είναι πιο πιθανό το άτομο να διαπράξει μια παραβατική δραστηριότητα (peak age) ήταν τα μετεφηβικά χρόνια, κυρίως λόγω της πίεσης των συνομηλίκων (peer pressure) και λόγω της «επανάστασης» των νέων σε κάθε μορφή εξουσίας και κανόνα. Κάθε περίπτωση βέβαια έχει τα δικά της, ειδικά χαρακτηριστικά που πρέπει να εξετάζονται από την επιστημονική κοινότητα και μπορεί να αφορούν ψυχοπαθολογία, την προσωπικότητα κάθε νέου, τις ιδιαίτερες συνθήκες διάπραξης του εγκλήματος κ.λπ.

<https://www.postmodern.gr/neaniki-paravatikotita-se-ellada-kai/>

1^η δραστηριότητα

A1. Να παρουσιάσετε συνοπτικά το φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας, όπως διαφαίνεται στο απόσπασμα μέσα από τα αποτελέσματα των σχετικών ερευνών (60-70 λέξεις).

15 μονάδες

2^η δραστηριότητα

A2. Στην 3^η παράγραφο χρησιμοποιείται η διπλή παύλα («Όσον αφορά...τοπικής κοινότητας.») σε δύο διαφορετικά σημεία. Να εντοπίσετε τα σημεία αυτά και να αιτιολογήσετε τη λειτουργία της διπλής παύλας σε κάθε ένα από αυτά.

4 μονάδες

A3. Τι πετυχαίνει ο αρθρογράφος με τη χρήση του ερωτήματος στην 4^η παράγραφο («Είναι, λοιπόν, ... σίγουρα οι ενήλικοι.») ως προς την οργάνωση του κειμένου και ως προς την αντίδραση του αναγνώστη;

5 μονάδες

A4. Να εξηγήσετε τη λειτουργία των παρενθέσεων και των εισαγωγικών στην τελευταία παράγραφο του κειμένου («Επίσης, ένα πολύ θετικό...εγκλήματος κ.λπ.»).

6 μονάδες

3^η δραστηριότητα

A5. Με αφορμή πρόσφατα περιστατικά ενδοσχολικής βίας που σημειώθηκαν στο σχολείο σας, καλείστε να εκφωνήσετε μια ομιλία στο σχολείο σας ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου με σκοπό να υπογραμμίσετε τα αίτια της βίαιης συμπεριφοράς των νέων, αλλά και τις οδυνηρές συνέπειες της βίας στα θύματά της. (250-300 λέξεις)

20 μονάδες

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν δυο χέρια σμίγουν

Μίσος. Το μόνο που είχε νιώσει. Το μόνο που μπορούσε να νιώσει. Το μόνο που ένωθε κάθε στιγμή της ζωής του. Από τότε που θυμόταν τον εαυτό του. Μίσος. Στο σπίτι, στο σχολείο, στη δουλειά. Μίσος για όλους. Για τα ζευγαράκια που νομίζουν ότι ο κόσμος τους ανήκει. Για τους υπαλλήλους με το υπεροπτικό ύφος. Για τα παιδιά που χαλάνε τον κόσμο απ' τη φασαρία. Για τους διπλανούς του στο λεωφορείο. Για τους μπροστινούς του στην ουρά του ταχυδρομείου. Για τους απέναντι. Για τους από πάνω. Για τους από κάτω.

Ό,τι παίρνεις δίνεις. Κι όταν το φαρμάκι που παίρνεις καθημερινά έχει δηλητηριάσει κάθε κομμάτι της ψυχής σου, αυτού που τέλος πάντων ονομάζουμε ψυχή, δεν σου περισσεύει καλοσύνη για κανέναν. Όσο του πριόνιζαν τα φτερά, όσο τον έσπρωχναν όλο και πιο χαμηλά να μη βλέπει φως, τόσο μεγάλωνε το μίσος του. Όσπου στο τέλος κάλυψε όλη την καρδιά του. Τα βράδια σκέπαζε το κεφάλι με την κουβέρτα κι έκλαιγε σιωπηλά. Κανείς δεν τον είχε δει να κλαίει. Αυτή ήταν η δική του μικρή νίκη. Ένα μικρό κομμάτι περηφάνιας. Όσπου τα δάκρυα στέρεψαν. Όση αγανάκτηση, όση πίκρα, όσο μίσος κι αν ένωθε, του ήταν αδύνατο πια να κλάψει. Περιέφερε το μίσος του στον κόσμο και προσπαθούσε να κρατηθεί όρθιος. Μόνος εναντίον όλων.

Εκείνη τη μέρα είχε τα γενέθλιά του. Έτσι, έκανε έναν μικρό απολογισμό. Το τηλέφωνο για ακόμη μια φορά δεν χτύπησε. Η μέρα που ήρθε στον κόσμο ήταν κάτι που κανείς δεν θυμόταν. Τουλάχιστον, ήταν ζωντανός. Σωματικά, γιατί ψυχικά είχε πεθάνει χρόνια πριν. Προτιμούσε να μη θυμάται τι μεσολάβησε απ' τα προηγούμενα γενέθλια. Ένας ακόμη χρόνος εξορίας απ' τη ζωή. Θα ήταν καλύτερα λοιπόν να τριγύριζε για μερικές ώρες άσκοπα στους δρόμους της πόλης, για να μη θυμάται αυτά που τον έκαναν να μισεί. Άνοιξε την πόρτα, βγήκε βιαστικά στον διάδρομο και την άφησε να κλείσει πίσω του. Είδε το κοριτσάκι του διπλανού διαμερίσματος να τον πλησιάζει με γρήγορα βήματα.

— Μοιάζετε με τον πατέρα μου, του είπε χαμογελώντας.

Την κοίταξε άγρια. Ε όχι να κοροϊδεύουν τη μοναξιά του και τα πιτσιρίκια.

— Αλήθεια, επέμεινε η μικρή σχεδόν απολογητικά.

— Δεν τον έχω δει ποτέ, απάντησε μετανιώνοντας για τον απότομο τρόπο του.

— Σκοτώθηκε στον πόλεμο. Στην πατρίδα μου γίνεται πόλεμος, του είπε σιγά, σαν να φοβόταν μην την ακούσουν.

Τον πήρε απ' το χέρι. Ένωσε πάλι την καρδιά του να χτυπάει, πάνω που είχε πιστέψει ότι δεν έχει πια καρδιά. Η ζωή του ξεκινούσε απ' την αρχή. Το σημείο μηδέν. Ξεκίνησε ένα μακρύ ταξίδι στις αναμνήσεις του. Απαξίωση, χλευασμός, ειρωνεία, προσβολές. Κάθε φορά που κάποιος πλησιάζει τα χέρια του προς το μέρος του, έκανε από ένστικτο ένα βήμα πίσω. Ήξερε ότι ο κόσμος είναι ζούγκλα κι ο άνθρωπος το μεγαλύτερο θηρίο. Γιατί οι άνθρωποι που είχε γνωρίσει ήταν θηρία. Ό,τι καλό θυμόταν αμυδρά απ' τη ζωή του –ένα χαμόγελο, ένα χάδι, μια τρυφερή κουβέντα– δεν τον αφορούσε. Είχε πείσει τον εαυτό του ότι αυτά τα πράγματα ανήκουν σε έναν άλλο κόσμο, ξένο, μακρινό. Ο δικός του ήταν πολύ μικρός για να τα χωρέσει. Τώρα, ένας άλλος άνθρωπος στεκόταν δίπλα του. Τον έπαιρνε απ' το χέρι, για να

του μάθει πράγματα που δεν είχε φανταστεί ότι υπάρχουν. Αληθινά, ανθρώπινα. Από ανθρώπους αληθινούς. Έμαθε ότι υπάρχουν κι αυτοί εκτός απ' τα θηρία. Μέσα σε μια στιγμή γνώρισε έννοιες που υπήρχαν γι' αυτόν μόνο στα λεξικά, χωρίς αληθινό αντίκρισμα. Αλληλεγγύη, σεβασμός, αποδοχή. Ένωσε ξαφνικά να ψηλώνει, μέχρι που έφτασε στο ύψος που του έπρεπε. Κατέκτησε τη θέση που του είχαν στερήσει. Άνθρωπος ανάμεσα σε ανθρώπους. Ίσος μεταξύ ίσων. Από εκεί ο κόσμος φαινόταν καλύτερος. [...]

Αναχώρηση (Συλλογή διηγημάτων) – Ν. Σουβατζής

1^η δραστηριότητα

B1. Να περιγράψετε τη συναισθηματική κατάσταση του ήρωα του αποσπάσματος, όπως αυτή παρουσιάζεται στις τρεις πρώτες παραγράφους.

15 μονάδες

2^η δραστηριότητα

B2. Να αναγνωρίσετε το είδος του αφηγητή και της εστίασης στο απόσπασμα. Τι προσδίδει αυτή η επιλογή στο κείμενο;

7 μονάδες

B3. Να εντοπίσετε έναν αφηγηματικό τρόπο που χρησιμοποιείται στο απόσπασμα και να αιτιολογήσετε τη λειτουργία του.

8 μονάδες

3^η δραστηριότητα

B4. Στην τέλος του διηγήματος, ο ήρωας βιώνει μια έντονη συναισθηματική μεταβολή. Σε ποιο γεγονός οφείλεται αυτή η μεταβολή; Πώς αισθάνεται ο ήρωας μετά από αυτό; Κατά τη γνώμη σας, ποιοι άλλοι παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν στον εξανθρωπισμό του σύγχρονου ανθρώπου; (150-200 λέξεις)

20 μονάδες

Ευχόμαστε Επιτυχία!